



Karolinska Institutet  
171 77 Stockholm

Datum 2012-02-13  
Dnr 32-2011-0679

## Intern styrning och kontroll i upphandlings- och inköpsprocessen

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Karolinska Institutet (KI) granskat den interna styrningen och kontrollen i upphandlings- och inköpsprocessen vid lärosätet. Granskningen är en uppföljning av den granskning som Riksrevisionen genomförde 2009 (2009-04-20, Dnr 32-2009-0635).

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa KI:s uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2012-04-30 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

## Sammanfattning

Riksrevisionen har i sin granskning av upphandling och inköp vid KI konstaterat brister i den interna styrningen och kontrollen. KI bör vidta åtgärder inom bland annat följande områden:

- Samordningen av inköp och upphandling bör förbättras.
- KI bör överväga att begränsa antal personer med beställarbehörighet.
- Personer som inte är anställda vid KI bör inte ha beställarbehörighet.
- KI bör stärka upphandlingskompetenser vid institutionerna.
- KI bör uppdatera sin upphandlingspolicy.

Årsredovisningen ska ge en rättvisande bild av verksamheten samt innehålla information som är väsentlig för regeringens prövning av verksamheten. En betydande överträdelse gällande Lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) skulle kunna utgöra väsentlig information för regeringens styrning.

## Brister i den interna styrningen och kontrollen i upphandlings- och inköpsprocessen

Upphandling inom staten styrs av LOU. Denna lag gäller för offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster samt av byggkoncessioner<sup>1</sup>. Med *offentlig upphandling* avses de åtgärder som vidtas av

---

<sup>1</sup> Se 1 kap. 2§ LOU.



en upphandlande myndighet i syfte att tilldela ett kontrakt eller ingå ett ramavtal avseende varor, tjänster eller byggentreprenader<sup>2</sup>. KI är i lagens mening en upphandlande myndighet<sup>3</sup>. Beloppsgränsen för direktupphandling avser hela myndigheten vilket innebär att de sammanlagda inköpen som görs av myndighetens olika avdelningar och enheter tillsammans inte får överstiga beloppet som avser liknande eller samma typ av tjänst.

KI har en upphandlingsenhet som institutionerna ska vända sig till vid större inköp. Vidare finns ett internt regelverk för inköp inom lärosätet i form av en upphandlingspolicy daterad 2008-01-01. Nätverksträffar för institutionerna anordnas minst två gånger per år. Vid dessa träffar informeras om nyheter inom upphandling.

Delegationen inom lärosätet medger att inköp/upphandling sker på institutionsnivå. Den generella delegationen sker till prefekten. Det är sedan upp till prefekten att vidaredelegera uppgifter inom institutionen.

### ***Central styrning och uppföljning av inköp bör förbättras***

Vid revisionen konstaterades att iakttagelserna från 2009 års granskning ((2009-04-20, Dnr 32-2009-0635) till stor del kvarstod.

Upphandlingsenheten har inte en samlad bild av lärosätets totala inköp. Det saknas kontroll över om det förekommer upphandlingar ute i organisationen, om existerande ramavtal följs samt om inköp sker som överstiger gränsvärdet för direktupphandling<sup>4</sup>. Även institutionerna saknar möjlighet att kontrollera om de följer LOU:s beloppsgräns avseende direktupphandling.

*Riksrevisionen rekommenderar* att KI inför varje nytt budgetår ser till att varje institution inkommer till upphandlingsenheten centralt med en budget avseende såväl investeringar som större anskaffningar i övrigt. Detta för att möjliggöra en centralt samordnad upphandling av likartade varor och tjänster. Härigenom ökar också möjligheten att kontrollera att inte beloppsgränsen för direktupphandling överskrids.

### ***Begränsa antal personer med beställarbehörighet***

Vid Riksrevisionens granskning noterades flera fall där det förekommit att institutioner köpt material som ligger utanför vad som ingått i ramavtalet med leverantören. Upphandlingsenhetens kunskap om vem som har beställarbehörighet inom lärosätet kan förbättras. Vid Riksrevisionens granskning på institutionsnivå framkom att det fanns personer som hade möjlighet att göra inköp även om de formellt inte hade behörighet. Inköp gjordes även av personer som inte var anställda vid KI.

---

<sup>2</sup> Se 2 kap. 13§ LOU.

<sup>3</sup> Se 2 kap 19§ LOU.

<sup>4</sup> Se 15 kap. 3§ och 3a§ LOU.



*Riksrevisionen rekommenderar* att antalet personer med beställarbehörigheter begränsas. KI bör heller inte tillåta personer som inte är anställda vid myndigheten att göra beställningar. Det är även viktigt att kompetens inom upphandlingsområdet säkerställs hos den personal som ska göra inköp. Upphandlingsfrågor är mycket komplexa och förändringar sker fortlöpande i regelverket, vilket ställer stora krav på att den som genomför upphandlingen har rätt kompetens inom upphandlingsområdet. Bristande kompetens ökar risken för att kraven enligt LOU inte följs, vilket i sin tur kan leda till skadeståndskrav. Den 15 juli 2010 trädde en revidering av LOU i kraft (2010:571). Revideringen medför att det finns en risk för att en myndighet kan bli skyldig att erlagga upphandlingsskadeavgift om de inte säkerställer att en konkurrensutsättning i enlighet med LOU har ägt rum. Sedan 1 juli 2010 kan Konkurrensverket, som är tillsynsmyndighet, ansöka hos förvaltningsrätten om att en upphandlande myndighet ska betala en upphandlings-skadeavgift. En sådan avgift kan uppgå till lägst 10 tkr och högst 10 mnkr, dock får inte avgiften överstiga tio procent av kontraktsvärdet.

KIs upphandlingspolicy har inte uppdaterats sedan 2008.

*Riksrevisionen rekommenderar KI* att uppdatera upphandlingspolicyn från 2008 i enlighet med förändringarna i LOU 2010.

## Information om avsteg och förbättringar kan lämnas i årsredovisningen

Enligt 2 kap. 6§ förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) ska den information som lämnas i årsredovisningen ge en rättvisande bild av verksamheten. Myndigheterna ska även enligt 2 kap. 4§ FÅB lämna information om andra förhållanden som är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten. Information betraktas vara väsentlig om ett utelämnande eller en felaktighet kan ha betydelse för de beslut som användarna fattar utifrån den information som lämnas i årsredovisningen.

*Riksrevisionen rekommenderar KI* att överväga att i årsredovisningen för 2011 informera regeringen om de förhållanden som har lett till att lagens intention och krav inte har följts fullt ut, samt vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att komma tillrätta med de problem som tidigare nämnts i rapporten.

Ansvarig revisor Per Flodman har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Iréne Lindström har varit föredragande.

Per Flodman

Iréne Lindström

Kopia för kännedom:

Regeringen

